

Ringgården AB
Mäster Samuelsgatan 60
111 21 STOCKHOLM

Huvudman

Ringgården AB med organisationsnummer 556629-7924.

Ärendet

Tillsyn av hem för vård eller boende (HVB) för barn och unga vid Utvecklingshemmet Ringgården (nedan Ringgården) i Färgelanda kommun.

Tillsynen har omfattat barn och ungas upplevelse av att bo på Ringgården. Inspektionen för vård och omsorg (IVO) har granskat att verksamheten följer sitt tillstånd. Dessutom har följande områden granskats. Trygghet och säkerhet för de inskrivna ungdomarna, planering och genomförande av insatser, klagomål och synpunktshantering samt verksamhetens hantering av läkemedel.

Beslut

Inspektionen för vård och omsorg (IVO) avslutar ärendet men påtalar följande brist:

- Egenvård genomfördes utan dokumenterad egenvårdsbedömning.

Utifrån att huvudmannen redovisat åtgärder vidtar IVO i nuläget inte några åtgärder med anledning av bristen men kommer att följa upp bristen i kommande tillsyn.

Skälen för beslutet

I övrigt har tillsynen i huvudsak visat:

- De ungdomar IVO samtalade med sa att de känner sig trygga på Ringgården.
- De ungdomar IVO samtalade med upplever att de får det stöd och den hjälp som de behöver.
- Ringgården bedrivs enligt tillståndet.

Ringgården avser att vidta åtgärder för att komma tillrätta med bristen i läkemedelshanteringen

IVO konstaterar att icke legitimerad hälso- och sjukvårdspersonal vid Ringgården ger ungdomar förskrivna läkemedel utan att det finns dokumenterade egenvårdsbedömningar. Med anledning av att Ringgården avser att vidta åtgärder och framledes begära in egenvårdsbedömningar från behandlande läkare för samtliga barn och unga som skrivs in i verksamheten och som har förskrivna läkemedel, finner IVO inte skäl att vidta ytterligare åtgärder mot huvudmannen. IVO avser att följa upp frågan vid kommande tillsyn. Av 2

kap. 1 § Socialstyrelsens föreskrifter om bedömningen av om en hälso- och sjukvårdsåtgärd kan utföras som egenvård (SOSFS 2009:6) framgår att med egenvård avses hälso- och sjukvårdsåtgärd som legitimerad hälso- och sjukvårdspersonal bedömt att en patient själv kan utföra. Av 3 kap. 2 § samma föreskrifter framgår att av rutinerna i ledningssystemet ska det bland annat framgå hur huvudmännen för hälso- och sjukvården och socialtjänsten ska samarbeta i samband med egenvård.

Vid inspektionstillfället var tre av de inskrivna ungdomarna ordinerade läkemedel. Samtliga hade stöd av personal med att administrera sina läkemedel men ingen ungdom hade en dokumenterad egenvårdsbedömning utförd av behandlande legitimerad personal. Vidare framkom att föreståndaren inte kände till gällande bestämmelser om egenvård. Föreståndaren uppgav att verksamheten arbetat med utgångspunkt i samtycke från vårdnadshavaren och ungdomen i de fall personen är under 18 år eller med samtycke från myndig person. Vidare uppgav föreståndaren att frågan om läkemedel alltid beaktats i samband med lämplighetsbedömning inför inskrivning. Huvudmannen har trott att dessa åtgärder varit tillräckligt för att kunna utföra en egenvårdsåtgärd.

IVO begärde att huvudmannen skulle yttra sig avseende verksamhetens hantering av läkemedel. Av yttrandet som inkom till IVO framgår att huvudmannen uppmärksammat behovet av att vidta åtgärder så att läkemedel framledes hanteras i enlighet med gällande bestämmelser. Ledningssystem och gällande rutin ska revideras. En tidsplan presenteras i yttrandet och verksamhetens nya rutin ska vara färdigställd den 17 december 2021.

IVO vill uppmärksamma huvudmannen på att verksamheten vid HVB ska vara av god kvalitet, enligt 3 kap. 3 § socialtjänstlagen (2001:453), SoL. När det gäller egenvård innebär det t.ex. att personalen inte bara ska kunna ge rätt läkemedel vid rätt tidpunkt utan även att de måste ha kunskap om vad man ska vara uppmärksam på med en individs sjukdom, symptom och biverkningar. Personalen ska även veta när man ska kontakta någon ansvarig inom hälso- och sjukvården.

De ungdomar IVO samtalade med sa att de känner sig trygga på Ringgården

Mot bakgrund av vad som framkom vid inspektionstillfället bedömer IVO att Ringgården har förutsättningar för att bedriva en trygg och säker vård. Det innebär att huvudmannen arbetar förebyggande för att vården ska präglas av trygghet och säkerhet och att risk för kränkning, försummelse, fysisk eller psykisk skada ska förhindras.

De fyra ungdomarna IVO samtalade med sa att de känner sig trygga. Verksamheten är bemannad dygnet runt och inskrivna ungdomar har kunskap om hur de ska gå tillväga för att lämna synpunkter och klagomål på verksamheten. Att personal finns tillgänglig samt att ungdomar kan påverka genom att lämna synpunkter eller klagomål bedömer IVO vara viktiga områden för ungdomarnas upplevelse av trygghet. Annat har därmed inte kommit fram än att insatserna vid Ringgården är av god kvalitet i enlighet med 3 kap. 3 § SoL.

Vid samtal med ungdomarna framkom att de känner sig trygga och säkra på Ringgården. Ungdomarna sa att de inte uppmärksammat mobbing, kränkningar eller övergrepp i

verksamheten. Enligt ungdomarna kan personalen hjälpa till på ett bra sätt om det uppstår en konflikt mellan ungdomarna. Ungdomarna berättade vidare att det finns personal tillgänglig dygnet runt och att personalen har tid för samtal och aktiviteter. En ungdom sa att han kunnat kontakta personal när han rest hem på ledighet. Ungdomen sa att han känner att personalen bryr sig om honom.

Vid samtal med ungdomarna framkom vidare att det finns ordningsregler i verksamheten exempelvis att våld inte är tillåtet och att man inte får röka på balkongen. Ungdomarna beskrev att reglerna känns rimliga och att de fått en förklaring till varför reglerna finns. Samtliga ungdomar visste hur de skulle agera om de ville lämna klagomål eller synpunkter på verksamheten.

Vid intervju med föreståndare och personal framkom att det under dagtid är minst två personal i tjänst. En behandlingspersonal och föreståndaren. På kvällen arbetar två personal och på natten har en personal sovande jour. På helger arbetar två personal. Föreståndaren och intervjuad personal beskrev att de anser att bemanningen är tillräcklig för att skapa förutsättningar för en trygg och säker vård. IVO konstaterar att Ringgården är bemannad dygnet runt i enlighet med vad som anges i 6 kap 1-2 §§ HSLF-FS 2016:55.

Av 5 kap 1 § Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 2011:9) om ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete framgår att den som bedriver socialtjänst fortlöpande ska bedöma om det finns risk för att händelser skulle kunna inträffa som kan innebära brister i verksamhetens kvalitet. Vid intervju med föreståndare och personal framkom att riskbedömningar genomförs på daglig basis. Personalen känner av hur ungdomarna mår och beaktar om något särskilt hänt kring en ungdom. Planering av aktiviteter görs i enlighet med vad som framkommer av riskbedömningen.

Vid intervjun med föreståndaren och en personal framkom vidare att inom ramen för behandlingsarbetet lyfts frågor rörande missbruk. Diskussion sker med ungdomarna om vikten av att upprätthålla en drogfri miljö. I en process kan det förekomma återfall och då arbetar verksamheten enligt föreståndaren inte främst med konsekvenser utan med behandling. Föreståndaren uppgav att det dock kan bli nödvändigt att fatta beslut om utskrivning om en ungdom inte klarar att upprätthålla drogfrihet. I de fallen sker utskrivningen i en nära samverkan med socialnämnden. Enligt föreståndaren och personal har verksamheten rutiner för hur personalen ska agera vid hot, våld eller misstanke om missbruk.

Av 2 kap 3 § HSLF-FS 2016:55 framgår bland annat att den som bedriver verksamhet i form av hem för vård eller boende ska fastställa rutiner för hur personalen ska förebygga och uppmärksamma samt även agera vid kränkningar, övergrepp, hot, våld och självskadebeteenden och hur en drogfri miljö ska upprätthållas.

Vid intervju med föreståndare och personal framkom att inskrivna ungdomar har möjlighet att lämna klagomål och synpunkter på verksamheten. Klagomål dokumenteras och utreds på särskilda blanketter som förvaras i en pärm. Föreståndaren är ansvarig för att

utreda klagomål. Av 5 kap 3 § SOSFS 2011:9 framgår att den som bedriver socialtjänst ska ta emot klagomål och synpunkter på verksamhetens kvalitet.

De ungdomar IVO samtalade med sa att de får det stöd och den hjälp som de behövde

IVO bedömer att Ringgården har ett arbetssätt och metoder som är relevanta i förhållande till den målgrupp som hemmet är avsatt för vilket är ett krav i 4 kap. 1 § i Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (HSLF-FS 2016:55) om hem för vård eller boende. IVO bedömer vidare att verksamheten har ett arbetssätt för att möta ungdomarnas individuella behov. Ungdomarna kan påverka behandlingsinnehåll och fritidsaktiviteter. IVO vill dock i detta sammanhang uppmärksamma huvudmannen på att det generella bonussystem som används i verksamheten kan innebära ett hinder för individuellt utformade insatser. Av 3 kap. 3 § socialtjänstförordningen (2001:937), SoF framgår bl.a. att verksamheten vid hem för vård eller boende ska bygga på förtroende för och samarbete med den enskilde samt att insatserna ska anpassas till den enskildes individuella behov och förutsättningar.

Vid samtal med ungdomar framkom sammantaget att de var nöjda med det behandlingsinnehåll och de fritidsaktiviteter de erbjöds på Ringgården. En ungdom beskrev att han under sin tid på Ringgården kommit in i en bra dygnsrytm. Ungdomen sa att behandlingsprogrammen på Ringgården blir som skolgång. Ungdomen beskrev sig vara nöjd med det upplägget då han behövde behandlingen för att komma från sitt missbruk. En annan ungdom berättade att han deltog i två behandlingsspass per dag. Behandlingsspassen innefattade bland annat programmen Återfallsprevention (ÅP) och KRIM- kriminalitet som livsstil. Ungdomarna angav samstämmigt att behandlingsinnehållet anpassas efter individuella behov. Två ungdomar uppgav att det förekommer att de ombeds att lämna drogtest. Ungdomarna sa att de har samtyckt till insatsen. En ungdom berättade att han kan säga ja eller nej till att lämna drogtest. Ungdomen sa att han tycker att det hjälper honom att lämna drogtest och att han därför samtycker till det.

Ungdomarna beskrev att de kan påverka hur mycket veckopeng de får. En ungdom sa att veckopengen är upp till 420 kronor men att det kan bli avdrag ner till 170 kr. En annan ungdom sa att man får avdrag på sin veckopeng om man inte följer reglerna, tex 100 kr avdrag om man röker på balkongen. Ungdomen uppgav att han förstår varför man kan få avdrag, att man lär sig av det.

Vid intervju med föreståndaren och en personal framkom att verksamheten använder metoderna ÅP- manualbaserat återfallspreventionsprogram. ART – Aggression Replacement Training, ett manualbaserat preventionsprogram för ungdomar som betar sig aggressivt, KRIM- kriminalitet som livsstil. Ungdomarna erbjuds även 12- stegs interventioner med möjlighet att gå hela programmet. Personalen som håller i behandlingen har utbildning i behandlingsmetoderna. Vidare framkom att ungdomarna erbjuds att delta i fritidssysselsättningar såsom att träna på gym. Ungdomarna kan vara med och påverka valet av aktiviteter och ge egna förslag i samband med veckoplanering.

Vid intervjun med föreståndaren och en personal framkom vidare att ungdomar uppmanas att lämna drogtest vid misstanke om drogpåverkan och i samband med hemresor. Ungdomarna skriver under ett samtycke i samband med inskrivning och i samband med varje enskilt provtagningstillfälle. Ungdomarna kan säga nej till att lämna drogtest. Det föranleder enligt föreståndaren ett samtal om varför ungdomen säger nej. Ungdomen kan till exempel ha svårt att kissa om någon är med eller ha andra anledningar att neka. Enligt föreståndare och personal måste man ta hänsyn till integriteten. Drogtester som inte lämnas tolkas inte per automatik som positivt, men om en ungdom alltid kunnat lämna drogtest men helt plötsligt inte vill så måste en riskbedömning göras. Riskbedömningen görs utifrån att det finns en risk att det kan komma in droger i verksamheten.

Vid inspektionen framkom att verksamheten använder sig av teckenekonomi som metod för att motivera ungdomarna. Föreståndaren uppgav sig vara medveten om att ungdomarna kan se avdrag som en bestraffning. En individuell bedömning görs dock enligt föreståndaren. En ungdom som har jättesvårt att komma upp på morgonen på grund av sömnproblem kommer inte att få avdrag på veckopengen. Enligt föreståndaren hittas då andra lösningar, exempelvis "du behöver inte vara med på frukosten men behöver komma upp till behandlingen". Systemet är enligt föreståndaren rörligt. Dagersättningssamtal hålls och det blir tydligt för ungdomen vad den missat och behöver arbeta med. Strategier tas fram för att ungdomen ska klara att nå sina mål, "vad behöver du, påminnelser eller larm för att komma upp på morgonen?". Ungdomarna ska enligt föreståndaren inte känna att det är orättvist eller att de bestraffas på grund av någon oförmåga.

IVO vill påtala vikten av att huvudmannen är uppmärksam på risken att ett användande av ett generellt bonussystem kan medföra ett hinder för individuellt utformade insatser. IVO vill i sammanhanget även uppmärksamma huvudmannen på att Socialstyrelsen (publicerat 2012-12-13 och 2013-03-31 om Teckenekonomi d.v.s. om metoder där man belönar och förstärker önskade beteenden med poäng) gjort bedömningen att det saknas effektstudier av teckenekonomi som används med syfte att öka förekomsten av önskade beteenden för barn och unga vid HVB.

Ringgården bedrivs enligt tillståndet

IVO bedömer att Ringgården bedrivs i enlighet med sitt tillstånd (7 kap. 1 § socialtjänstlagen (2001:453), SoL). Huvudmannen Ringgården AB har tillstånd att bedriva HVB för pojkar/unga män i åldrarna 16 till 21 år med relationsstörningar, kriminalitet, sociala problem och drog- missbruk. Platsantalet är 12.

Vid inspektionstillfället var sex pojkar i åldrarna 17 till 19 år inskrivna. Lokalerna och föreståndaren är de som anges i tillståndet.

Underlag

- Verksamhetens tillstånd dnr 6.3.2- 25953/2013.
- Sakgranskad tjänsteanteckning efter intervju med föreståndare och personal.

- Tjänsteanteckning efter samtal med barn.
- Yttrande från huvudmannen som inkom till IVO den 17 november 2021.

IVO genomförde en anmäld inspektion vid Ringgården den 26 oktober 2021. I samband med inspektionstillfället pratade inspektörerna med fyra ungdomar samt intervjuade personal och föreståndare.

Ytterligare information

Ringgården är ett hem för vård eller boende (HVB). Före inspektionen fick inskrivna barn och unga möjlighet att besvara en enkät med frågor som berör trygghet, säkerhet, integritet, behandling, bemötande, delaktighet, självbestämmande, boendemiljö och fritid. Föreståndaren fick besvara en självskattning med frågor om samma områden, samt frågor om personalens kompetens och bemanning, och samverkan med andra aktörer. Verksamheten fick också lämna uppgifter om olika riskindikatorer, så som personalomsättning, incidenter, oplanerade utskrivningar och begränsningsåtgärder.

Svaren har, tillsammans med IVO:s övriga kännedom om verksamheten, legat till grund för planeringen av tillsynens inriktning och omfattning.

IVO ska enligt 3 kap. 19 § socialtjänstförordningen (2001:937), SoF inspektera HVB för barn och unga minst en gång per år och samtala med de barn och unga som samtycker till det.

Beslut i detta ärende har fattats av inspektören Annelie Andersson. Inspektören Susanne Carlander har deltagit i den slutliga handläggningen. Inspektören Caroline Larsson Stålbirt har varit föredragande.